

נוהלי התקנה – הוצאת 'תבונות'

פרק א – גוף המאמר

1. פרקי משנה ופסקות

- א. מומלץ לחלק את המאמר לפרקי משנה ולתת כותרת לכל פרק.
- ב. לא יבואו נקודה או נקודתיים בסוף הכותרת.
- ג. במאמר שבו כל פרקי המשנה באותה רמה: אם אין כותרת, יסומן פרק המשנה באותיות א, ב, ג, וכו' מודגשות במרכז השורה. אם יש כותרת – היא תופיע באותיות מודגשות צמודה לימין. במקרה כזה מומלץ למספר באותיות, אלא אם כן יש סיבה מיוחדת שלא לעשות כך.
- ד. כשפרקי המשנה אינם באותה רמה: בדרך כלל הרמה העיקרית תבוא במרכז, והרמה המשנית בצמוד לימין.
- ה. השורה הראשונה בכל פסקה במאמר תזוה.
- ו. יוצאים מן הכלל, שאין בהם הזחה:
 1. בתחילת כל מאמר או פרק משנה.
 2. לאחר ציטוט, למעט חריגים.
 3. לאחר קטע בסגנון סיעוף.
 4. בהערות שוליים.
 5. פסקה בת שורה בודדת.

2. מובאות

- א. מובאה ארוכה או משמעותית תובא בסגנון ציטוט (כלומר, בפסקה עצמאית, מוזחת כולה). מובאה קצרה תישאר בגוף הטקסט.
 - ב. מובאה בסגנון ציטוט לא תוקף במרכאות (בודדות או כפולות).
 - ג. ציטוט בתוך מובאה בסגנון ציטוט (כגון פסוק המובא בקטע מהגמרא) יוקף במרכאות בודדות.
 - ד. מובאה קצרה בגוף הטקסט תוקף במרכאות כפולות. אם בתוך מובאה כזו יש צורך לשים במרכאות מילה או מספר מילים, הציון ייעשה על ידי מרכאות בודדות.
- דוגמה: כפי שצוין במאמרו: "לא כל הראשונים הבדילו בין 'גרמא' ל'גרמי', והכלל 'גרמא בנזקין פטור' חל על שניהם".

- ה. ציטוט פסוקים שיש בהם קרי וכתוב: הציטוט יהיה על פי הכתיב, והקרי יצוין בסוגריים מרובעים בתוספת המילה קרי, הכתיב לא ינוקד.
דוגמות:
1. בטקסט מנוקד: "וַיֵּשֶׁם הַמֶּלֶךְ אַחְשֵׁרֶשׁ [אַחְשֵׁרוֹשׁ קרי] מִסַּע אֶל הָאָרֶץ וְאֵי הַיָּם".
 2. בטקסט לא מנוקד: "וישם המלך אחשרש [אחשורוש קרי] מס על הארץ ואיי הים".
- ו. תוספות על הציטוט:
1. פירוש קצר, הסבר קצר וכד', יובאו בסוגריים מרובעים (ולא בהערה!). אם יש צורך, יבוא פסיק לאחר התוספת, ואחריו ראשי התיבות של שמו של כותב המאמר.
דוגמה: "הלכו להם [חנניה, מישאל ועזריה, י"מ] מיד אצל יחזקאל. אמרו ליה: נסגוד ליה או לא?".
 2. תרגום או פירוש מילה – יבוא לפנייהם סימן שוויון.
דוגמה: "בפתיחת הפרק אנו פוגשים במצג [= אקספוזיציה] התורם רבות להבנת הפרק כולו".
- ז. מקום ציון המקור למובאה:
1. מקור ארוך (כגון: בראשית רבה פרשה יא ג, מהד' תיאודור-אלבק עמ' 223) – יובא בהערה. ציון ההערה יובא לאחר המקור.
 2. מקור קצר – יובא בדרך כלל בסוגריים בסוף המובאה.
בסגנון ציטוט – לא תבוא נקודה בסוף המובאה. מראה המקום יובא ביישור לשמאל בתוך סוגריים עגולים, והנקודה תבוא לאחר הסוגריים.
דוגמה:
- תנו רבנן: בין השמשות ספק מן היום ומן הלילה, ספק כולו מן היום, ספק כולו מן הלילה – מטילין אותו לחומר שני ימים. ואיזהו בין השמשות – משתשקע החמה כל זמן שפני מזרח מאדימין, הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון – בין השמשות, הכסיף העליון והשוה לתחתון – זהו לילה, דברי רבי יהודה (שבת לד ע"ב).
- ח. ציטוט פסוקים בסגנון ציטוט במגדים ייעשה בניקוד מלא. בגוף הטקסט, וכן בכל הפרסומים שאינם עוסקים במקרא במישרין – הפסוק יבוא בצורתו על פי נוסח המסורה, ובתוספת ניקוד חלקי.
 - ט. ציטוט פסוקי המקרא יהיה בהתאם לנוסח המסורה על פי מהדורת **כתר ירושלים** – **תנ"ך האוניברסיטה העברית בירושלים**, ירושלים 2000. גם מספור הפסוקים ייעשה על פי מהדורה זו.
 - י. פסוקים המצוטטים בתוך מובאה (כגון: קטע מהגמרא, ממדרש או מפרשני המקרא) ייכתבו על פי נוסח המסורה (אלא אם כן הכותב מבקש לשמור על כתיב צמוד למקור, ומעיד על כך במפורש).

- יא. הכתיב במובאה יבוא כפי שהוא במקור. יש להקפיד על ציטוטים מדויקים. בטקסטים קלסיים ניתן להוסיף פיסוק.
- יב. בציטוט בתוך מובאה בדרך כלל יש לציין את מקור הציטוט (אלא אם כן מדובר בציטוט ידוע, פרפרזה וכד').

3. הערות שוליים

- א. המספר המפנה להערת שוליים יבוא **לאחר** סימן הפיסוק. דוגמה: כפי שנוזכר במקומות רבים.¹
- ב. ההערות ימוספרו במספור רצוף, ללא חלוקות משנה (לא הערה 10א וכד').
- ג. לא תבואנה שתי הפניות להערה אחת. במקרה הצורך תבוא הערה נוספת בפני עצמה ובה תבוא הפניה להערה קודמת.
- ד. בסוף כל הערה, ללא יוצא מן הכלל, תבוא נקודה.
- ה. בתוך הערה לא יבוא סגנון מיוחד (מוזח) לציטוט. ניתן להדגיש ציטוט על ידי כתיבתו בפסקה נפרדת.
- ו. הערה ראשונה נפרדת המתייחסת למאמר כולו (לדוגמה, הערת תודה של המחבר וכד') תצוין בהערות השוליים על ידי כוכבית – *, ללא ציון בכותרת כלל.
- ז. הפניה חוזרת לפריט ביבליוגרפי תיעשה באמצעות ציון שם הכותב, מספר ההערה הראשונה שבה הובא הפריט במלואו. דוגמה: ראה בהמשך מאמרו של אורבך (לעיל, הערה 5), המפריך טענה זו. ראה: אורבך (לעיל, הערה 5), עמ' 72-78.
- ח. מראה מקומות לפריטים ביבליוגרפיים יובאו בדרך כלל במקום הזכרתם הראשון, ולא ברשימה ביבליוגרפית מרוכזת בסוף המאמר, אלא אם כן מדובר במספר רב מאוד של הפניות.
- ט. לא יבוא רווח שורות בין ההערות ובין פסקות בתוך הערה.

פרק ב – הפניות ביבליוגרפיות

* את מילות ההפניה, כגון: ראה, עיין וכד', יש לכתוב במלואן ללא קיצור. אחריהן יבואו נקודתיים (בדרך כלל, אלא אם מדובר בהפניה קצרה מאוד, או כחלק ממשפט).

עוד בעניין זה עיין: ר' גולדנברג, 'ערי הפרזות', **מגדים** ל, תשנ"ט, עמ' 67-72. אבל: ראה לעיל עמ' 17; עיין בהערה 6; ראה מאמרו המפורט של ר' גולדנברג, הנזכר לעיל.

1. הפניות לתנ"ך

- א. שם הספר יובא במלואו ללא קיצור, פרט לספר ששמו מורכב: שמ"א, שמ"ב, מל"א, מל"ב, שה"ש, דה"א, דה"ב.
ב. תן דעתך: ישעיהו, ירמיהו, תהילים, קהלת.
ג. לא יבוא פסיק אחר שם הספר. ציון הפרק יבוא בלוויית גרש (באות אחת) או גרשיים (בשתיים או שלוש אותיות). פסיק יפריד בין פרק לפסוק ובין פסוק ופסוק. ציון הפסוק יבוא ללא גרש/גרשיים:
דוגמה: שופטים ח', יא; מל"ב ט"ז, יג; בראשית ט"ז, יד, יח, כג; י"ז, ג, ט-יא.

2. הפניות למשנה

- שם המסכת במלואו (ללא ראשי תיבות או קיצורים). לא יבואו פסיקים בתוך ההפניה. הפרק והמשנה (על פי מהד' וילנה או קהתי) בראשי תיבות. במקרה של ציון מספר משניות רצופות, תבוא לאחר ציון הפרק המילה – משניות + מספרי המשניות (ללא גרש). אין לצטט משנה על פי מיקומה בתלמוד.
דוגמות: בבא קמא פ"ג מ"ב.
ברכות פ"ג משניות א-ד.

3. הפניות לתוספתא

- א. המילה תוספתא + שם המסכת במלואו. לא יבואו פסיקים בתוך ההפניה. הפרק וההלכה בראשי תיבות.
ב. מהדורות:
עד סוף ה'בבות' בנזיקין – הציטוטים יהיו על פי מהד' ליברמן; סוף נזיקין, קדשים וטהרות – מהד' צוקרמאנדל.
ההפניות למהדורות יהיו למספר העמוד. תן דעתך: מהד'... עמ'...
דוגמה: תוספתא תעניות פ"ב ה"ג, מהד' ליברמן עמ' 453.
תוספתא סנהדרין פ"ב ה"ד, מהד' צוקרמאנדל עמ' 433.

4. הפניות למדרשי הלכה

- לא יבואו פסיקים, לא יבואו קיצורים (פרט למכילתא דרשב"י).
צורות החלוקה שונות במדרשי ההלכה השונים ובמהדורות השונות. ההפניות ייעשו על פי החלוקה המקובלת במהדורה המדעית שבשימוש. להלן דוגמות לכל המדרשים:
מכילתא דרבי ישמעאל מסכתא דעמלק בשלח פרשה ב, מהד' הורוויץ-רבין עמ' 186 [תן דעתך: יש לציין הן את המסכתא הן את פרשת השבוע].

מכילתא דרשב"י בא י"ג ח, מהד' אפשטיין-מלמד עמ' 40.
תורת כוהנים:

עד סוף דיבורא דחובה – מהד' פינקלשטיין:

דיבורא דנדבה פרק ב ב, מהד' פינקלשטיין עמ' 27.

לאחר דיבורא דחובה – מהד' ווייס:

תורת כוהנים בהר פרק ז ב, מהד' ווייס קט ע"ג. **אז:**

תורת כוהנים בהר פרשה ו ה, מהד' ווייס קי ע"א.

ספרי במדבר פסקא קז, מהד' הורוויץ עמ' 107.

ספרי זוטא ט"ו כה, מהד' הורוויץ עמ' 285.

ספרי דברים פסקא קיא, מהד' פינקלשטיין עמ' 171.

מדרש תנאים דברים ל"ג ז, מהד' הופמן עמ' 214.

5. הפניות לתלמודים

תלמוד בבלי: שם המסכת + הדף ללא גרש/גרשיים + ע"א/ע"ב. לא יבואו פסיקים.
דוגמה: קידושין פא ע"ב.

תלמוד ירושלמי: ירושלמי + שם המסכת + הפרק בראשי תיבות + הדף בדפוס
ונציה/קרוטושין + ע"א-ע"ד. יבוא פסיק בין הפרק לבין הדף.
דוגמה: ירושלמי תעניות פ"ד, סח ע"ג.

6. הפניות לרמב"ם

לא יבואו פסיקים בהפניה. יש לכתוב: הלכות _____ + פ" - + ה" - . אם שמו
של הרמב"ם לא מוזכר לפני כן, יש להוסיף – משנה תורה. במקרה של ציון מספר
הלכות רצופות, תבוא לאחר ציון הפרק המילה – ה' + מספרי ההלכות (ללא
גרש/גרשיים).

דוגמות: הרמב"ם פוסק בהלכות בית הבחירה פ"ב ה"ד.

ע"ן: משנה תורה הלכות בית הבחירה פ"ב ה"ד; הלכות שבת פ"ג הל' ז-יא.

7. הפניות למדרשי אגדה

במקום שיש מהדורה ביקורתית יופנה על פיה. צורת ההפניה תהיה על פי המקובל
במהדורה המדעית. לא יבואו פסיקים בהפניה. שם המדרש יובא ללא קיצורים. להלן
דוגמות למדרשים הנפוצים (במדרשים אחרים יש להפנות על פי העקרונות הנ"ל):

בראשית רבה פרשה לד ה, מהד' תיאודור-אלבק עמ' 315.

[טקסט המופיע רק במהדורת וילנה יופנה על פי העמוד במהדורה זו, ובתוספת

הערה על היעדר הטקסט במהדורת תיאודור-אלבק].

ויקרא רבה פרשה לב, מהד' מרגליות עמ' תרצא.

שמות רבה:

פרקים א'-ד': שמות רבה פרק ה ט, מהד' שנאן עמ' 159.

פרקים ט'-מ': שמות רבה תרומה פרשה לא טז.

במדבר רבה פרשה טו כג.

דברים רבה:

מהד' וילנה: דברים רבה פרשה ג יב.

מהד' ליברמן: דברים רבה פרשת עקב, מהד' ליברמן עמ' 89.

שיר השירים רבה פרשה ב ג.

אסתר רבה פתיחתא יא. אסתר רבה פרשה ו ב.

רות רבה פתיחתא ו. רות רבה פרשה ח א.

איכה רבה פתיחתא כג, מהד' בובר עמ' 18 אז: איכה רבה פרשה ב ד, מהד' בובר עמ' 11.

קהלת רבה פרשה ח ד.

מדרש תנחומא:

הפניה למהדורה הרגילה: תנחומא תולדות יא.

הפניה למהדורת בובר (השונה מהותית!): תנחומא (בובר) תולדות יא, עמ' 132.

פסיקתא דרב כהנא פרה אדומה פסקא ד ב, מהד' מנדלבוים עמ' 55.

פסיקתא רבתי זכור פי"ב, מהד' איש שלום מז ע"א.

מדרש שמואל פרשה ב ז, מהד' בובר עמ' 50.

מדרש משלי פרק ו, מהד' וויסוצקי עמ' 43.

מדרש תהילים יב ב, מהד' בובר עמ' 106.

* מדרש שוחר טוב – ראה: מדרש תהילים.

מדרש הגדול בראשית כ"ב טז, הוצ' מוסד הרב קוק עמ' שנט. ילקוט שמעוני:

על התורה: לך לך רמז סט, הוצ' מוסד הרב קוק עמ' 261.

על נ"ך: ילקוט שמעוני תהילים רמז תתסח.

סדר אליהו רבה פירקא ה, מהד' איש שלום עמ' 26.

סדר אליהו זוטא פירקא יג, מהד' איש שלום עמ' 194.

* תנא דבי אליהו – ראה: סדר אליהו.

אבות דרבי נתן נו"א/נו"ב פ"א, מהד' שכטר עמ' 7.

8. הפניות לספרים

בספרי קודש קלסיים אין צורך להפנות על פי נוהלי ההתקנה המפורטים, אלא אם כן יש משמעות למהדורה ספציפית. יש להדגיש את שם הספר באות עבה. אין להפנות על פי מספר עמוד, אלא אם כן מציינים את המהדורה.

נוהלי התקנה – הוצאת 'תבונות'

דוגמה: בנושא זה נחלקו האחרונים: **המשנה ברורה** סובר שאסור (אורח חיים סי' קסח ס"ק ב), אולם **החזון איש** (שם) מתיר.

שם המחבר [השם הפרטי – האות הראשונה + גרש; במקרה של שני שמות – ראשי תיבות. דוגמה: י' זקוביץ; ח"ה בן ששון]; לאחר שם המחבר יבוא פסיק.

שם הספר [באות עבה]; לאחר שם הספר יבוא פסיק.

כרך [אם יש; מספר הכרך יצוין ללא המילה כרך וכד'. מספר הכרך יבוא באותיות עבריות. אחרי מספר הכרך יבוא פסיק].

דוגמה: מ"ד קאסטו, **ספרות מקראית וספרות כנענית** ב, ירושלים תשל"ט.

מקום ההוצאה ושנת ההוצאה [לא יבוא פסיק בין המקום לשנה; פסיק יבוא לאחר השנה].

דוגמה: ירושלים תשכ"ז,

מספר(י) העמוד(ים) [המספרים יבואו מימין לשמאל. דוגמה: עמ' 99-103. תן דעתך: אין חובה לציין את מספר הפרק בספר או את שמו].

אם ישנם הבדלים משמעותיים בין המהדורות השונות, יש לציין את מספר המהדורה.

דוגמה: עיין: נ' ליבוביץ, **עיונים בספר בראשית**, ירושלים תשל"ג³, עמ' 176-179.

מתרגם: אין צורך להזכיר את שם המתרגם, אלא אם כן מדובר בתרגום ספציפי בעל משמעות מיוחדת.

9. הפניות למאמרים (בכתבי עת, בקבצים, בספרי זיכרון וכד')

א. בכתבי עת:

שם המחבר, שם המאמר [מוקף במרכאות בודדות], שם כתב העת [באות עבה] + מספר החוברת [ללא פסיק ביניהם], שנה, מספר העמוד.

דוגמה: י' אבישור, 'לרקע ההיסטורי של מגילת אסתר', **בית מקרא** קי, תשמ"ז, עמ' 289-291.

ב. בקבצים (שיש להם עורך):

שם המחבר, שם המאמר [מוקף במרכאות בודדות], בתוך: שם העורך/העורכים + (עורך/עורכים), שם הקובץ [באות עבה], מקום ותאריך, מספר העמוד. אם יש יותר משני עורכים, יש לציין רק את שמו של העורך הראשון, ולהוסיף: ואחרים.

דוגמה: מ' סבתו, 'בית דין של בוררין', בתוך: מ' בר אשר (עורך), **ספר היובל לרב מרדכי ברויאר**, ירושלים תשנ"ד, עמ' 120-123.

10. הפניות לערכים באנציקלופדיות

שם המחבר, ערך, שם הערך [מוקף במרכאות בודדות], המילה: אנציקלופדיה + שמה [באות עבה] + מספר הכרך [ללא פסיק], מקום ההוצאה ושנת ההוצאה, מספרי העמודים או הטורים.

דוגמה: עיין: מ' פלסנר, ערך 'הדסה', אנציקלופדיה מקראית ב, ירושלים תשכ"ה, טור 796.

פרק ג – כללי פיסוק

1. כללית

יש להשתמש בכללי הפיסוק של האקדמיה ללשון העברית שהתפרסמו בלשונונו לעם, אייר התשנ"ו.

2. סוגריים

- א. רצוי להימנע משימוש מופרז בסוגריים, ולהשתמש בהערות שוליים.
- ב. הסימון הרגיל בסוגריים ייעשה בסוגריים עגולים. במקרה של סוגריים בתוך סוגריים יהיו הסוגריים החיצוניים עגולים, והפנימיים מרובעים. דוגמה: שיטה זו נהגה בכל מלחמות ישראל (ובאופן מיוחד יושמה במלחמת ששת הימים [בעיקר בגזרה הסורית] ובמלחמת יום הכיפורים).
- ג. סימן הפיסוק השייך לגוף המשפט יבוא מחוץ לסוגריים. דוגמות: כך סוברים רוב הפרשנים (רש"י, רד"ק ועוד). זו הייתה שיטתו לאורך כל השנים (בעקבות ניסיונו האישי?), ומעולם לא חרג ממנה.

3. מרכאות בודדות ומרכאות כפולות

- א. לגבי השימוש בסימנים אלו במובאות ובציטוטים – עיין פרק א, סעיף 2.
- ב. השימוש במרכאות כפולות הוא רק למטרות ציטוט. כמו כן משמשים גרשיים למספור (דוגמה: בראשית י"ד) ובראשי תיבות.
- ג. מונחים, ביטויים אירוניים, סלנג, מילים שאינן משמשות במשמעותן הרגילה וכד' – יסומנו במרכאות בודדות. דוגמות: הציונות אינה 'שם פרטי', אלא 'שם משפחה'. התבטאות כזו נחשבת כיום ל'אאוט'. כיצד עלינו להתייחס ל'יושר' מסוג זה?
- ד. הסימון של המרכאות בסימן הפתיחה יבוא לאחר אותיות השימוש מש"ה וכל"ב, פרט לחריגים (בעיקר לאחר האות ה, כשהיא באה לפני שם ותואר). דוגמות: הדבר אינו מתאים ל'רוח המקראות'. אבל: אלה הולידו את 'הדרוויניזם החברתי'.

4. ראשי תיבות

- א. יש להימנע משימוש בראשי תיבות וקיצורים בגוף המאמר (על ידי – ולא ע"י, אחר כך – ולא אח"כ, על פי – ולא ע"פ).
- ב. השימוש בראשי תיבות ייעשה בעיקר לשמות ולראשי תיבות המבוטאים כמילה ממש, כגון: רש"י, הרמב"ם וכד'; שליט"א, חז"ל, זצ"ל, ש"ע, תנ"ך, להד"ם וכד'. בראשי תיבות כאלו יבואו האותיות הסופיות מנצפ"ך בצורתן הסופית.
- ג. עוד ראשי תיבות וקיצורים לגיטימיים (בגלל שכיחותם): ר' (= רבי), וכו', וכד', ד"ה, הקב"ה, אע"פ, וצ"ע, ואכמ"ל, וכיר"ב.
- ד. הכותב רשאי ליצור ראשי תיבות במקום שהדבר מתבקש, כגון כששם או מושג מופיעים פעמים רבות במאמר.
דוגמה: במאמר זה ברצוני להציע גישה שונה מגישתו של הרב יואל בן נון (להלן: הר"ב), הנסמכת על פשטי המקראות.

5. מקף עליון, מקף אמצעי וקו מפריד

- א. סימון קו מפריד בין חלקי משפט ייעשה כשלפני הקו המפריד ואחריו יש רווח. דוגמה: מאמציו של הכותב לכתוב בלשון מקראית – אפילו גבוהה – נשאו פרי.
- ב. מקף עליון – בדרך כלל לא ייעשה שימוש במקף במילים המצטרפות למושג אחד. יש לכתוב: על ידי, בית דין, בעל הבית, תל אביב, ארץ ישראל, אחר כך, וכד'. יוצא מן הכלל – לאחר תחיליות: אי-הבנה, דרשיח, חד-פעמי, תלת-ספרתי [הגדרת 'תחילית' – מילה שאינה עומדת בפני עצמה].
- ג. שימוש נוסף של מקף עליון – ברצף של שתי מילים המתארות יחד תופעה (במקרה כזה ניתן ליידיע רק את המילה הראשונה): הנסיבות החברתיות-כלכליות, דתי-מסורתי, וכד'.
- ד. השימוש במקף אמצעי ייעשה בעיקר במקום 'עד', בדרך כלל במספרים ובאותיות: עמ' 21-23; חלק ג-ד; וכד'. לא יבוא רווח לפני המקף האמצעי או לאחריו.
שימושים נוספים במקף אמצעי – בציון שמות מקומות, בדרך כלל בהוצאה: ירושלים-חיפה תשכ"ג, וכד'.

6. מספרים

- במספרים בני שש ספרות ומעלה יבוא פסיק באמצע המספר (200,000; אבל: 20000).

פרק ד – כללי כתיב מלא וכתוב חסר

- א. כללית: יש להשתמש בכללי הכתיב חסר הניקוד של האקדמיה ללשון העברית: 'כללי הכתיב חסר הניקוד – מהדורה חדשה', **לשוננו לעם**, אייר התשנ"ו (מומלץ להיעזר ב'מילון ספיר' הנאמן לכללי האקדמיה. יש לקחת בחשבון שבדיקת האיות בתוכנת WORD אינה פועלת תמיד על פי כללים אלה). ככלל, במקום שיש אפשרות לטעות יש לנקד את האות או את המילה כולה.
- ב. להלן רשימת מילים שכיחות שיש לכותבן בכתוב מלא (על פי סדר הא"ב): אישה, בירך, הייתה, היסטוריה, זיכרון, חודש, חינוך, חמישה, טומאה, כהונה, מאוד, מילה, מילים, ניסיון, פירוש, שולחן, שינה, שישה, שישים, שנייה, תיבה, תפילה. להלן רשימת מילים שכיחות שיש לכותבן בכתוב חסר, ויש מקום לנקדן במקרה של אפשרות לטעות (על פי סדר הא"ב): אזור, אמנם, אמת, אפוא, דמיון, חכמה, טהרה, לאמתו, ממד, פרות (= פרות), קרבן, תכנית.

פרק ה – לועזית

- א. כללית: בציונים ביבליוגרפיים בלועזית דרך ההפניה תהיה באותה דרך כמו בעברית, למעט הנקודות הבאות:
1. בציון שם הכותב תבוא נקודה לאחר האות הראשונה של השם הפרטי (כך גם אם יש שני שמות פרטיים).
 2. בציון מספרי העמודים יש לכתוב pp, ואם מדובר בעמוד אחד – p.
 3. שם ספר או כתב עת יובא בהטיה (קורסיב) ולא בהדגשה.
 4. כל פרטי ההפניה ייכתבו בלועזית.
- דוגמה: Y.T. Radday, 'Chiasm in Joshua, Judges and others', *Linguistica Biblica* 27-28, 1973, pp. 6-13.
- ב. כאשר טקסט לועזי משולב במשפט בעברית יבוא סימן הפיסוק במקום הראוי לו על פי הסדר העברי.
- דוגמה: על נושא זה עיין בהרחבה במאמרו של M. Bal, 'Lots of Writing', *Semeia* 54, 1992, pp. 76-102.
- ג. בהפניות חוזרות ייעשה שימוש בקיצור עברי. לדוגמה: עיין: בל (לעיל, הערה 6), עמ' 8.